N. 2513.

CURRENDA XII.

A. D. 1870.

N. C. 2154.

Cura pastoralis animarum quoad personas militares, curatis civilibus respectivis locorum comittitur:

C. k. Namiestnictwo we Lwowie. L. 18987.

Według wysokiego reskryptu Jego Ekscelencyi Pana Ministra wyznań i oświaty z dnia 28. Kwietnia 1870. L. 3704. zachodzi w skutek nowej organizacyi duchowieństwa wojskowego, którą dotychczasowych kapelanów pułkowych usunięto, a liczbę wojskowych duchownych znacznie zmniejszono, konieczna potrzeba, aby świeccy plebani w obszerniejszym niż dotąd prowadzili rozmiarze duszpastérstwo względem osób zostających pod juryzdykcyą wojskową.

Apostolski Wikaryat polowy uważa to obecnie za konieczne, aby duchowieństwo świeckie pomagało w duszpastérstwie wojskowym nietylko w pojedynczych wypadkach, lecz aby objęło to duszpastérstwo zupełnie, a szczególnie w miejscowościach przez większą załogę wojskową zajętych, gdzie tylko ze względów językowych może być odpowiedny duchowny wojskowy przeznaczonym.

Obecnie już nie może wystarczyć, jeżeli proboszczowie świeccy przesyłać będą w dotychczasowy sposób od czasu do czasu wyciągi z metryk z powodu przedsięwziętych nad osobami wojskowemi funkcyj duchownych, ale okazuje się potrzeba, aby w większych garnizonach, lub gdzie się znajduje komenda uzupełniająca pułki, albo szpital wojskowy, założono i prowadzono w przepisany sposób dla wojskowych odrębne księgi metrykalne, mianowicie księgi metrykalne urodzonych, poślubionych i zmarłych.

W tym celu też polecono komendantom wojskowym, aby w porozumieniu z proboszczami świeckimi zarządzili oddanie tym ostatnim ksiąg metrykalnych, i aby tylko w takich razach — gdzie tego stósunki językowe wymagać będą — przeznaczyli księży wojskowych do miewania kazań i sprawowania innych funkcyj duchownych.

Apostolski Wikaryat polowy udzieli dotyczącym proboszczom świeckim — o ile tego wymagać będzie potrzeba — upoważnienie do przedsięwzięcia czynności parafialnych dla osób pod juryzdykcyą wojskową zostających, oraz prześle takowym potrzebne w tym względzie wskazówki.

Według istniejących przepisów obowiązane jest wprawdzie duchowieństwo świeckie

do odprawiania w braku księdza wojskowego wszelkich funkcyj duszpastérskich dla wojskowych, wysokie ministerstwo wojny nie omieszka jednakże wynagradzać szczególne zasługi około duszpastérstwa dla wojskowych przyznawaniem stósownych remuneracyj, przy których wymierzaniu służyć mu będą za podstawę wykazy czynności duszpastérskich przez dotyczące komendy wojskowe nadsyłane.

Stósownie do polecenia Jego Ekscelencyi Pana Ministra wyznań i oświaty zechce Przewielebny Konsystorz duchowieństwo podwładne o treści wspomnionego reskryptu ministeryalnego zawiadomić. Lwów dnia 26. Czerwca 1870.

W zastępstwie JW. Szefa c. k. Namiestnictwa.

Communicando hoc altum decretum c. r. Locumtenentiae Leopoliensis cum Venerabili Clero dioecesano, praestolamur, ut omni cum fervore ac zelo pastoralem curam cum militaribus exerceat, tum quia cura ejusmodi cum vocatione et munere sacerdotali intime jungitur, tum quia pro accurata hac sollicitudine etiam remuneratio congrua promittitur. Ulterior vero instructio hoc obtutu Venerabili Clero suo tempore communicabitur.

Tarnoviae 28. Julii 1870.

L. 2118.

Dodatek do ustawy wojskowéj z dnia 5. Grudnia 1868 roku.
(Dalszy ciąg do kurendy XI.)

Najstarszy naczelnik gminy wyciąga jednę kartkę, i od zapisanéj na niéj litery mają być wywoływane nazwiska do losowania porządkiem alfabetycznym aż do *Z*, a potem zacząwszy od *A* aż do wyciągniętéj piérwszéj litery.

Ta piérwsza wyciągnięta litera ma być zapisana w rubryce uwag listy.

4. Następnie zapisują się na tylu kartkach losowych z jednakowego papiéru i jednakowéj wielkości, ilu uprawnionych do losowania z piérwszéj klasy wieku jest wykazanych, numera bieżące, zacząwszy od 1., potém zwija się te kartki i wkłada po jednéj do naczynia na stole. Po każdéj dziesiątce wrzuconych kartek trzeba naczynie dla zmieszania ich poruszyć.

Kartki mogą być wsadzane do całkiem równych drewnianych kapsli (wydrążonych gałek), albo téż można zamiast kartek używać małych półkulek, na których płaskiéj stronie napisany jest numer.

5. Każdy wywołany wyciąga jednę kartkę losową, któréj numer oznacza jego koléj poborczą; jeżliby nie chciał sam ciągnąć, lub nie był obecnym, ciągnie jego zastępca lub kto inny, kogo kierownik losowania do tego przeznaczy.

Każdy co kartkę wyciągnął, ma jéj numer głośno odczytać, lub dać go przez wybraną od siebie osobę odczytać, i wręczyć go potém kierownikowi losowania, który zarządzi wpisanie numeru do listy poborczéj.

§. 27.

Postępowanie przy dodatkowém losowaniu.

1. Przy dodatkowém losowaniu ma dotyczący poborowy wyciągnąć jeden los z pomiędzy tylu losów, ile było numerów przy powszechném losowaniu jego klasy wieku. Ten wyciągnięty los ma być umieszczony z ułamkiem przed numerem równéj wysokości, wyciągniętym przy powszechném losowaniu.

2. Dodatkowe losowania ma władza powiatowa przedsiębrać natychmiast, nie czekając najbliższego zwyczajnego poboru wojskowego, i do każdego znich wezwać dwów zastępców gminy w siedzibie urzędowéj.

Rozdział VI.

Uwolnienie do czasu od powinności stawienia się, i uwolnienie od służby prezencyjnéj (stałe urlopowanie.)

§. 37.

Uwolnienie do czasu od powinności stawiania się. Kompetencya do rozstrzygania.

1. Doczasowe uwolnienie od powinności wojskowéj jest możliwe tak w czasie pokoju jak i wojny, i udziela go na uzasadnioną podług §. 39. reklamacyę stron interesowanych (§. 17.) komisya poborcza tego powiatu, w którym dotyczący ma stawić się jako przynależny, i to na podstawie szczegółowego zbadania w każdym pojedynczym razie.

2. Ważność uzyskanego doczasowego uwolnienia ogranicza się na ten zwyczajny pobór wojskowy, na który zostało udzielone; przy późniejszym więc poborze, jeżeli dotyczący poborowy znajduje się jeszcze w obowiązanéj do poboru klasie wieku, może być przyznaném na nowo uwolnienie do czasu tylko na ponowną reklamacyę, i po złożeniu dowodów, że istnieje prawne jéj uzasadnienie.

3. Jeźli chodzi o rozstrzygnienie, czy osoba, na rzecz któréj wniesioną została prośba o uwolnienie poborowego, jest jeszcze zdolną do zarobkowania, orzeka w téj mierze również komisya poborcza.

4. Poborowi, którzy z urzędu wcieleni być mają do stałéj armii i marynarki wojennéj (§§. 104 — 106.), nie mają prawa żądać doczasowego uwolnienia.

§. 38.

Zasady do ocenienia żądania o uwolnienie do czasu.

1. Niezdatność do zarobkowania ojca lub dziada, niemniéj takaż sama niezdatność 18letniego lub starszego brata osoby reklamowanéj, musi,—jeźli prośba o uwolnienie ma być w tym względzie uzasadnioną, — wykluczać zupełnie i stale uzdolnienie tychże do ich własnych lub w ogóle jakiejkolwiek gałęzi zarobkowania, zapomocą którego byliby w stanie zapewnić sobie i reszcie członków swojéj familii odpowiednie utrzymanie.

Niezdatność do zarobkowania może być przeto uważana za istniejącą tylko przy niepodobnych do wyléczenia ułomnościach umysłowych lub fizycznych, żadną miarą zaś przy dających się wyléczyć, lub chwilowo tylko powracających słabościach.

Wady moralne nie mogą być uwzględniane.

Również nie uzasadnia inwalidztwo wojskowe niezdolności do zarobkowania w powyższém znaczeniu.

2. Zdatność do zarobkowania męzkich krewnych reklamowanego, którzy nie liczą jeszcze 18stu lat wieku i przeto podług §. 17. *b)* ustawy wojskowéj nie mają być brani na uwagę, nie potrzebuje być komisyjnie lékarsko sprawdzaną.

3. Z niezdatności do zarobkowania dotyczących członków familii nie można jednak wyprowadzać prawa do uwolnienia, jeżeli posiadłość lub zarobkowość familii jest tego znaczenia i rodzaju, że nawet bez reklamowanego wystarcza na utrzymanie familii, jeżeli n. p. dom można wynająć, posiadłość gruntową lub rzemiosło zapomocą najętych sił roboczych utrzymywać, lub takowe wypuścić w dzierżawę, nie przynosząc przez taki obrót rzeczy żadnego uszczerbku utrzymaniu familii.

4. Jeźli osoba, na rzecz któréj wniesioną została reklamacya, jest w prawdzie zdolną jeszcze do prowadzenia lub nadzorowania rzemiosła, gospodarstwa wiejskiego i t. d., ale nie zdoła już osobiście przyłożyć ręki lub zarobkowaniem ubocznem siebie i członków swojéj familii utrzymać, natenczas można niezdolność do zarobkowania uważać za istniejącą, jeźliby zmiana w prowadzeniu rzemiosła lub gospodarstwa wiejskiego i t. d. przez wydzierżawienie, wynajęcie lub przyjęcie najemnych sił roboczych i t. p. wykluczała możliwość dostarczenia odpowiedniego utrzymania.

5. Wiek owdowiałéj matki lub babki i osiéroconego rodzeństwa żeńskiego, jakotéż fizyczne usposobienie tychże, nie mogą być uwzględnione, zasługuje wszakże na uwzględnienie okoliczność, czy takie reklamantki nie mogą dla utrzymania swego obejść się bez pomocy reklamowanego, nie narażając przezto swéj exystencyi na szwank.

6. Zupełna niezamożność familii nie jest potrzebną do uzyskania uwolnienia.

7. Jako służący w linii lub rezerwie brat reklamowanego (§. 17. *a)* ustawy wojskowéj) nie ma być uważanym ten, który nad ogólny termin przepisanéj ustawą

służby w linii i w rezerwie służy dobrowolnie daléj w stałéj armii lub marynarce wojennéj, albo téż należy do stanu stałéj armii lub marynarki wojennéj, nie będąc obowiązanym do przepisanego ustawą ogólnego terminu służby 12sto-, a względnie 10cioletniéj; tudzież ten, który służy przy landwerze, czy to czynnie czy nieczynnie, a nakoniec taki popisowy, który należy do stanu lub ewidencyi rezerwy zapasowéj.

Natomiast obowiązuje wyżwspomnione postanowienie ustawy wojskowéj bez różnicy czy brat służy jako oficer, kapelan lub w jakimkolwiek innym charakterze, albo jako ochotnik, według kolei wylosowanéj lub z urzędu stawiony podlega obowiązkowi służenia w linii lub w rezerwie, a nakoniec czy znajduje się w służbie czynnéj, czy nie.

8. Jeżliby żądano do uwolnienia poborowego czasu z powodu, że jest jedyną podporą potrzebujących wsparcia swoich rodziców lub krewnych, ponieważ inny obowiązany do ich wspiérania uchyla się od tego obowiązku, albo téż tylko od sposobności dopełnienia jego przesiedleniem się w inne miejsce, wychodźtwem, założeniem własnego gospodarstwa, lub w jakikolwiek inny sposób, natenczas domaganie się tego poborowego o doczasowe uwolnienie nie może być uważane jako uzasadnione.

9. Do czasu uwolnienie nie zawisło od spólności siedziby reklamowanego z potrzebującymi jego wsparcia członkami familii, ale w każdym razie przypuściwszy inne warunki, należy od tego, czy reklamowany jest rzeczywiście takiém dla nich wsparciem w odpowiedniéj mierze.

10. Jeźli z odstawionych równocześnie dwóch synów, a względnie braci, reklamują jednego potrzebujący wsparcia krewni jego, natenczas nie można o jego uwolnieniu orzekać wprzód, nim zostanie udowodnioném, czy drugi do stawienia się obowiązany syn, a względnie brat zostanie wcielonym do stałéj armii (marynarki wojennéj), lub że jest niezdatnym do zarobkowania.

11. Nie mogą być uwolnionymi pasierby ze względu na ojczyma lub macochę, z którymi są tylko spowinowaceni; bracia przyrodni ze względu na rodzeństwo, nie mające z nimi wspólnego ojca lub matki, tudzież synowie przybrani (adoptowani) i wychowańcy.

12. Tytuł uwolnienia jest ważnym tylko w obec połączonego urodzeniem, a względnie dokonaną już legitymacyą ślubnego pokrewieństwa; nieślubne dzieci lub bracia, jakotéż bracia z nieprawego łoża, nie mogą być uwolnieni, wyjąwszy w razie pod 13. oznaczonym.

13. Synom nieprawego łoża może być przyznaném prawo do doczasowego uwolnienia tylko w obec potrzebującéj wsparcia matki, bynajmniéj zaś ze względu na innych członków ich familii, chociażby nawet byli oni niezdatnymi do zarobkowania, lub potrzebowali wsparcia, przypuściwszy, iż dadzą się udowodnić wszelkie inne potrzebne warunki doczasowego uwolnienia z tytułu utrzymania owdowiałéj matki.

Należy zatém w takich wypadkach, oprócz potrzeby pomocy dla matki, brać zawsze na uwagę i to, czy nie ma innych zdolnych do zarobkowania ślubnych lub nieślubnych jéj synów.

14. Jeźli reklamacya tyczy się takiego poborowego, któryby miał prawo żądać także uwolnienia od służby prezencyjnéj, nie można z tego jedynie powodu odrzucać reklamacyi.

15. Jeźliby żądano doczasowego uwolnienia poborowego na korzyść matki, która powtórnie poszła za mąż, lub w oznaczonym pod 13. wypadku reklamacyjnym zawarła tymczasem związek małżeński, to w takim razie nawet przy wypełnieniu wszystkich innych warunków nie może być prośba o uwolnienie uważana za uzasadnioną, skoro nie da się udowodnić, że małżonek obowiązany do utrzymania matki jest niezdatnym do zarobkowania.

16. Ożenienie poborowego nie może być powodem do uwzględnienia. Również nie można z żadnych okoliczności, spowodowanych ożenieniem poborowego, wyprowadzać powodów do reklamacyi na jego korzyść.

§. 39.

*Udowodnienie *) prawa do uwolnienia do czasu.*

1. Szczegóły o stanie familii mają być podług wzoru 8. zestawione.

Jeźli prowadzący księgi metrykalne, który dostarcza wiadomości o stanie familii, nie może podać dnia urodzenia lub śmierci którego z członków rodziny, ponieważ n. p. ten lub ów członek rodziny w innéj parafii urodził się lub umarł, natenczas podania takie, jeżeli podług §. 17. ustawy wojskowéj i podług postanowień §. 38. instrukcyi są rozstrzygającemi, muszą być udowodnione osobnemi metrykami urodzenia lub śmierci wystawionémi przez upoważnione do tego osoby. Prowadzącym metryki nie wolno wszakże robić takich adnotacyj, któreby miały na celu wpływać bezpośrednio na orzeczenie komisyi odstawniczéj.

2. Niezbędność reklamowanego do utrzymania potrzebującéj wsparcia familii musi być udowodniona świadectwem, wydaném przez naczelnika gminy i przynajmniéj dwóch członków gminy, którzy mają synów powołanych do tego samego zwyczajnego poboru wojskowego, ale nie domagających się także o uwolnienie ich do czasu, lub téż o uwolnienie od służby prezencyjnéj.

---

*) Reklamacyom, jakoteż prośbom o uwolnienie od służby prezencyjnéj z powodów prawnych, przysłuża wraz ze załączenikami, wolność od opłaty należytości.

Także rekursy przeciw orzeczeniom na takie podania są wolne od opłaty należytości.

To świadectwo ma zawiérać:

a) wymienienie reklamowanego i tych członków familii, na rzecz których wniesione jest żądanie uwolnienia;

b) potwierdzenie stanu nieruchoméj posiadłości famili, a w danym razie każdego jéj członka, z podaniem miejsca i gminy, domu lub domów, tudzież gruntów z ich objętością podług gatunku summarycznie;

c) podanie źródła utrzymania, zarobkowości lub zatrudnienia, z którego familia, a w danym razie każdy pojedynczy jéj członek, a mianowicie także reklamowany zyskuje środki utrzymania, i w jakiéj mierze, tudzież czy stósunki reklamowanego są tego rodzaju, że może dać familii dostateczne utrzymanie;

d) wykaz ciążących na nieruchoméj posiadłości, na przedsiębiorstwie przemysłowém i t. d. podatków rządowych wszelkiego rodzaju, bez dodatków krajowych i gminnych, w ogolnéj ich sumie i poszczególnie, nakoniec

e) złożone po dokładném zbadaniu i sumienném ocenieniu stósunków podług własnego przekonania oświadczenie, czy od reklamowanego zawisło istotnie utrzymanie wymienionych członków familii, i czy dotychczas dopełniał on rzeczywiście i w jakiéj mierze tego obowiązku.

3. Jeżli takie świadectwo nie jest opatrzone przepisaném pod 2 potwierdzeniem, ponieważ n. p. nie ma właśnie w gminie dwóch takich członków gminy, lub ponieważ ci nie umieją czytać i pisać, natenczas nie ma ono żadnéj wagi.

W takich wypadkach, lub w razie bezzasadnego wzbraniania się takich czytać i pisać umiejących członków gminy, albo nakoniec, jeżliby władza powiatowa miała w ogóle powód powątpiewać o dokładności przedłożonego świadectwa, natenczas powinna ona przekonać się sama o stanie rzeczy, i rezultat dotyczących badań, zgodnie z §. 22., 2., przy przedłożeniu aktów śledczych podać do wiadomości komisyi poborczéj

4. Naczelnik gminy potwierdza swoim podpisem na tych świadectwach zupełną dokładność ich treści i prawdziwość podpisów obudwu członków gminy; nadto ma on załączyć wyraźne potwierdzenie, że rzeczeni członkowie gminy mają powołanych do zbliżającego się zwyczajnego poboru wojskowego synów, i w któréj klasie wieku.

§. 40.

Uwolnienie od służby prezencyjnéj. Kompetencya do rozstrzygania.

1. Uwolnienia od służby prezencyjnéj udziela w czasie pokoju — a tylko co do kandydatów do stanu duchownego także w czasie wojny — przynależna komisya poborcza (§. 12.) na prośbę poborowego (§. 17.), przy dopełnieniu postanowionych w §§. 25., 27. i 29. ustawy wojskowéj, a w następnych paragrafach objaśnionych warunków.

2. Prawo do uwolnienia od służby prezencyjnéj może być przyznane wtedy tylko, jeźli poborowy w dniu zwyczajnego poboru wojskowego w swoim przynależnym powiecie znajduje się już w takim stósunku, z którego wypływa rzeczone prawo; jest ono też tylko tak długo ważném, dopokąd dotyczący w stałéj armii, marynarce wojennéj lub przy landwerze służący poborowy pozostaje w stósunku uzasadniającym uwzględnienie.

§. 41.

Warunki; pod jakiemi kandydaci do stanu duchownego kościoła katolickiego, tudzież obrządku grecko - katolickiego i grecko - oryentalnego mogą uzyskać uwolnienie od służby prezencyjnéj.

1. Pod kandydatami do stanu duchownego kościoła katolickiego należy rozumieć takich, którzy

a) od przełożonego dyecezyi przyjęci zostali do jego seminaryum duchownego, albo

b) wstąpili do zatwierdzonego przez kościół zakonu;
w obudwu wypadkach, jeźli słuchają teologii, albo

c) uczęszczają na wykłady teologiczne do publicznego zakładu naukowego jako externiści, tudzież

d) tych kandydatów do stanu duchownego obrządku grecko - katolicktego i grecko - oryentalnego wyznania, którzy ukończyli już swoje studya teologiczne, ale nieotrzymali jeszcze święceń.

2. Dowód prawa do uwolnienia od służby prezencyjnéj stanowi: dla oznaczonych pod *c)* pisemne zapewnienie przełożonego dyecezyi, że po ukończeniu studyów przyjmie ich w poczet duchowieństwa swojéj dyecezyi, tudzież potwierdzenie, że z odpowiednią pilnością i postępem przykładają się do nauk teologicznych, i że co do ich zachowania się nie zaszło nic niekorzystnego; dla oznaczonych pod *d)* świadectwo przełożonego dyecezyi, ze są jeszcze klerykami dyecezyi, a nakoniec dla oznaczonych pod *a)* i *b)* pisemne potwierdzenie przełożonego seminaryum lub klasztoru, że kandydat wypełnia jeden i który z tych warunków. *(Ciąg dalszy nastąpi.)*

E Consistorio Episcopali,

Tarnoviae die 31. Julii 1870.

JOSEPHUS ALOJSIUS,
Episcopus Tarnoviensis.

Cyprianus Netuschill,
Cancellarius.

Tarnoviae, 1870. Typis A. Rusinowski, Typographi Episcopalis. Impensis Consistorii.